ДІНТАНУ

Оқу құралы

ӘОЖ 2 (075.8)
КБЖ 82.2 я 73
Д 91

*Баспаға әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
философия және саясаттану факультетінің Ғылыми кеңесі және
Редакциялық-баспа кеңесі (№1 хаттама 11 қазан 2018 жыл);
әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің жанындағы
ҚР БжҒМ-нің жоғары және жоғары білім беруден кейінгі
Республикалық оқу-әдістемелік кеңесінің
«Жаратылыстану ғылымдары», «Гуманитарлық ғылымдар»,
«Әлеуметтік ғылымдар, экономика және бизнес»,
«Техникалық ғылымдар және технология», «Өнер» мамандықтары
тобы бойынша оқу-әдістемелік бірлестігі мәжілісінің шешімімен
(№3 хаттама 2 маусым 2016 жыл) ұсынылған*

Пікір жазғандар:
философия ғылымдарының докторы, профессор ***А. Сырғакбаева***
философия ғылымдарының докторы, профессор ***Д.У. Құсайынов***
философия ғылымдарының докторы, профессор ***Г.К. Котошева***

Жалпы редакциясын басқарған
философия ғылымдарының докторы, профессор ***Н.Ж. Байтенова***

Д 91 **Дінтану:** оқу құралы / Н.Ж. Байтенова, А.Д. Құрманалиева, Ш.С. Рысбекова [және т.б.]; жалпы ред. басқ. – Алматы: Қазақ университеті, 2019. – 477 б.
ISBN 978-601-04-3728-9

Оқу құралында дінтану, оның пәні, құрылымдық ерекшеліктері, функциялары, әлемдік дінтануда жан-жақты зерттелген әртүрлі дін теориялары қарастырылған. Сонымен қатар қазіргі Қазақстанда орын алған жаңа діни ұйымдар мен исламистік топтарға да ерекше назар аударылған. Қазақ руханиятындағы дін, түркі халықтарының исламға дейінгі ежелгі наным-сенімдері, Қазақстанға исламның келуі және қазіргі хал ахуалы жан-жақты түсіндіріледі. Дін философиясы, дін антропологиясы, дін психологиясы, дін әлеуметтануы, дін феноменологиясы, еркін ойшылдыққа және бүгінгі күні өзекті болып табылатын мемлекет пен дін арақатынасына жете назар аударылды.

Оқу құралы дінтану саласының мамандарына, оқытушыларға, бакалавр мен магистранттарға, докторанттарға және осы мәселелерге қызығушылық танытатын барлық мамандар мен жалпы оқырман қауымға арналады.

ӘОЖ 2 (075.8)
КБЖ 82.2 я 73

ISBN 978-601-04-3728-9

© Байтенова Н.Ж., Құрманалиева А.Д.,
Рысбекова Ш.С. [және т.б.], 2019
© Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2019

МАЗМҰНЫ

АЛҒЫ СӨЗ ... 3

ДІНТАНУ ПӘНІ ... 7

ДІН ТЕОРИЯСЫНЫҢ НЕГІЗДЕРІ ... 15
Діннің анықтамасы ... 15
1. Анықтамалардың типтері ... 16
2. Дін сипаттамалары ... 43
Діннің негіздері мен алғышарттары ... 48
1. Социумдық негіздер ... 49
2. Психологиялық алғышарттар ... 52
3. Гносеологиялық алғышарттар ... 55
Діннің элементтері мен құрылымы ... 58
1. Діни сана ... 58
2. Діни әрекет ... 62
3. Діни қатынастар ... 64
4. Діни ұйымдар ... 66
Діннің функциясы мен рөлі ... 68
Мәдениет жүйесіндегі дін ... 72

ДІН ТАРИХЫ ... 81
Діннің алғашқы формалары ... 81
Индуизм ... 87
Конфуцийшілдік ... 91
Даосизм ... 95
Синтоизм ... 98
Иудаизм ... 102
Буддизм ... 106
Христиандық ... 110
Христиандықтың негізгі бағыттары ... 115
Орыс Православ Шіркеуінің діни ілімі ... 119
Қазақстанға Орыс Православ Шіркеуінің келу тарихы ... 121
Қазіргі Қазақстандағы Орыс Православ Шіркеуі ... 124
Ислам ... 126
Исламдағы сунниттік бағыт ... 129

Исламдағы шииттік бағыт 133
Сопылық. 141
Ханафи мәзхабы 147
Қазіргі дәстүрлі емес культтер (наным-сенімдер) 158
Жаңа христиандық ағымдар 160
Евангелшіл христиандар 160
Жетінші күн адвентистері 169
Иегова куәгерлері 175
Соңғы күн әулиелерінің Иисус Христос шіркеуі (мормондар) 182
Соңғы Өсиет шіркеуі 188
Біріккен шіркеу 194
Исламдық жаңа діни ағымдар 201
Тәкфиршілер 201
Таблиғ жамағаты (дағуатшылар) 206
Уаhhабшылдық 209
Хизб-ут-Тахрир 214
Ахмадия ағымы 219
Бахаи сенімі 226
Неоориенталистік культтер 235
Кришна Санасы қоғамы 235
Саентологиялық ұйымдар 244

ДІНТАНУДЫҢ ҚҰРАМДАС БӨЛІМДЕРІ 253
Дін философиясы 253
Діни антропология 278
Дін психологиясы 293
Дін әлеуметтануы 320
Дін феноменологиясы 349
Еркін ойшылдық 365

ҚАЗАҚ РУХАНИЯТЫНДАҒЫ ДІН: ТАРИХЫ МЕН ҚАЗІРГІ КЕЗЕҢІ 396
Түркі халықтарының исламға дейінгі наным-сенімдері 396
Қазақстанға ислам дінінің келуі мен орнығуы 404
Қазақ руханияты және дін 417
Ислам дінінің Қазақстандағы дінаралық, ұлтаралық, мәдениетаралық келісімді нығайтудағы рөлі мен маңызы 449

МЕМЛЕКЕТ ПЕН ДІН ҚАТЫНАСЫ 457

БИБЛИОГРАФИЯЛЫҚ ТІЗІМ 473
Интернет ресурстары 474

Оқу басылымы

Байтенова Нағима Жаулыбайқызы
Құрманалиева Айнұр Дүрбелиновна
Рысбекова Шамшия Сайдағалиевна
Бейсенов Бағдат Қайболдаевич
Борбасова Қарлығаш Молдағалиевна
Затов Қайрат Айтбаевич
Демеуова Айгүл Амангельдиевна
Абжалов Сұлтанмұрат Үтешович
Мейрбаев Бекжан Берікбаевич
Дуйсенбаева Альбина

ДІНТАНУ

Оқу құралы

Редакторы *К. Мухадиева*
Компьютерде беттеген және
мұқабасын безендірген *Г. Қалиева*

ИБ №12507
Басуға 28.01.2019 жылы қол қойылды. Пішімі 70x100 $^{1}/_{12}$
Көлемі 39,75 б.т. Офсетті қағаз. Сандық басылыс. Тапсырыс №9074.
Таралымы 130 дана. Бағасы келісімді.
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің
«Қазақ университеті» баспа үйі.
050040, Алматы қаласы, әл-Фараби даңғылы, 71.

«Қазақ университеті» баспа үйі баспаханасында басылды.